

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicatorum Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

Capvt I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

VITA ET RES GESTÆ
GEORGII MAIORIS

Autore

CASPARO VLENBERGIO

Lippiensi.

CAPVT I.

- I. *Prefatio auctoris.*
- II. *Patria & studium Maioris Ratisbonam ad colloqu. missi an. 1545.*
- III. *Eius dogmata & aduersarij.*
- IV. *Mansfeldensibus inuitis Superintendens datur, à quibus & alijs Flacianis duriter tractatur.*

E hic nobis prætereundus non fuit, dum catalogum teximus eorum, qui Lutheranam gentem in factiones distraxerunt: Inter quos Georgius Maior Flacianorum iudicio nõ postremum locum obtinet. Docuit is inter Lutheranos, de quo-
 I. Maioris
 dogma.
 rum consortio fuit; bona opera fidelibus ad salutem esse necessaria; nec quenquam hominum sine ijs æternæ beatitudinis fieri participem: quæ sane Catholica est doctrina, ex ipsis hausta scripturæ sacræ fontibus. Hanc

ANNO
1520.
Flacianis
inuisum.
Ambsdorff.
in pref. To.
Luth. germ.

Eorum ca-
lumnia.

Ab iisdem
acerbè
perstringi-
tur.

verò Flaciani vel Lutherani rigidiores hære-
sin vocant omnium quas sol vidit antiquis-
simam simul & deterrimam: Ideoq; Maiorè
diris deuouent, execranturque velut hæreti-
cum perniciosissimum; per quem ipsam euā-
gelij medullam operam admistione corrupi-
penitus, & hæreditatem cœlestis patriæ, quæ
sola fide definiuit acquirendam, interuerti
fidelibus qui ritantur. Hanc rem exaggerant
tragicis clamoribus, vtque à Maioris hæreli,
quam dicunt, vel à studio bonarum actio-
num homines auocent, opera charitatis asse-
runt aded non esse necessaria ad salutem, vt
officiant potius & impedimento sint ad cœ-
lum tendentibus: Quod portentosum dog-
ma Nicolaus Ambsdorffius antinomico fu-
rore percitus, in publicis scriptis tueri non
erubuit. Huic assensere Flaciani cæteri, ger-
mana Lutheri soboles: Et quia Maior, vt im-
piam hanc assertionem euerteret, obedien-
tiæ, charitatis, & bonorum operum patroci-
nium suscepit, acerbè fuit & petulâter ab ad-
uersarijs exagitatus, indignè ferètib; nimi-
rum, quod in summo hoc religionis capite
ad Catholicorū sententiã suauiter inclinaret.

Fuit hic homo non aded magni nominis
inter Lutheranos, priusquam certamen istud
de bonis operibus exarsit; tametsi scripsit
quædam At per controuersiam istam nomē
aliquod & famam est cōsecutus: Nobis qui-
dem propter hoc dogma solum inter hæreti-
cos minimè censendus; nisi cæteros Luthera-
norum

norum errores omnes, imò & Lutheri paradoxon de sola fide (quanquam id cum hac assertione de necessitate bonorum operum non consistit) deque iustitia, quam imputatum vocant, publica protestatione mordicus retinisset.

ANNO
1520.

NATVS est Maior honestis parentibus Norinbergæ anno 1502. 25. Aprilis: cumque prima litterarum fundamenta feliciter posuisset, factus adultior V Vittenbergam profectus est ad vberiorè ingenij culturam. Hic dum bonis litteris impendit operã, noua Lutheri dogmata simul imbibit: quibus postmodum adhæsit per omnè vitam: nisi quod in doctrina de iustificatione, quemadmodum diximus, à rigidioribus Lutheri discipulis deflectens ad Catholicos gressum fecit. Factus est in academia V Vittenbergensi Theologiae professor viuente adhuc Luthero: Quã professionem eum in modum obiuit, vt Melanchthonis potius quã Lutheri vestigijs insistere videretur. Fauebat id tēporis Melāchthon Sacramentarijs, quorum sententiam de Eucharistia totis venis hauserat; quanquam id ob horridos Lutheri mores, & rusticã austeritatem publicè non fuit ausus profiteri. Erant & alia quædam dogmata, puta de peccato originis, de viribus arbitrij humani; de iurisdictione vel politia ecclesiastica &cæt. in quibus Melanchthon asperitatem Lutheri, rigoremq; adhibito temperamēto ita mitigarat, vt aliud prorsus ab illo sentire crederetur.

II.

Ann. 1302.
Eius nati-
uitas & pa-
tria.

Luthera-
nismū am-
plectitur.

Fit Melan-
chthonic⁹.

Melanch-
thonis do-
gmata.

ANNO
1545.

deretur. Itaque Lutherus ab annis aliquot Melanchthoni parum fidebat, nec eum passus est ad actiones de religione publicas adhiberi.

Ann. 1545.
Maior vocatur ad Colloquiū Ratisbonense.

Sanè cum anno Christi 1545. Ratisbonam conuentus indictus esset ad dirimendas religionis controuersias, Elector quidem Ioannes Fridericus Melanchthonem designauit, & hunc, cuius vitam scribimus, Georgium Maiorem, vt colloquio Protestantium nomine cum cæteris interessent. At cum sub initium anni sequentis iter iam esset ingrediūdum, suasu Lutheri Melanchthon domi manere iussus fuit, & Maior solus cum Iureconsulto quodam Laurentio Zochio Ratisbonam missus. Neq; verò Melanchthonem modo, sed & alios illi adhaerentes suspectos habuit Lutherus; quia per id tempus admodum morosus erat & tetricus; idque partim ætatis vitio, partim etiam, quod Sacramentariorum hæresin aliaq; corruptelas, vti loquuntur, sub fermento Melanchthonis VVittenbergæ clam pullulare deprehenderet.

Ann. 1546.
Valedicit Luthero; eiusque cū illo sermocinatio.

Maior antequam se daret itineri Ratisbonam profecturus ad Comitiam, quod mense Ianuario factum est anno 1546. officij causâ Lutherum salutauit; qui & ipse per id tempus profectionem meditabatur in patriam, euocatus per Comites Mansfeldicos, vt litem de finibus & hæreditate, quæ inter eisdem Comites gliscebat ab annis aliquot, vnâ cum

cum aliis interuentu suo dirimeret. Ingres- ANNO
 sus domum Maior in vestibulo musæi ver- 1546.
 ba, quæ subiungimus, ipsius Lutheri manu *Selnecc. in*
 scripta inuenit: Nostri professores exami- *lib. Recit.*
 nandi sunt de Cœna Domini. Ea cum lege- *pag. 6.*
 ret Maior, Reuerende Domine pater, inquit, “
 quid hæc verba præ se ferunt? Cui ille; vo- “
 lunt hoc, quod legis: cum reuersus fuero; “
 examen instituendum erit, quod etiam te re- “
 quiret & tanget. At ille, cum se à suspitione “
 coram & ingenuâ confessione doctrinæ & fi- “
 dei suæ liberasset, responsionem tandem ac- “
 cepit: silentio tuo te ipsum reddis suspectû: “
 sed si credis, vt loqueris coram me, loquere “
 idem etiam in ecclesia, & in schola, & confir- “
 ma fratres tuos, & errantes in viam reduce- “
 re stude. Id quod se facturum Maior sanctè “
 promisit, & ita Luthero valedixit. Hacten- “
 us Selneccerus, cuius verbis historiolum “
 istam recensere placuit. “

Iter deinde cum Zochio ingressus, vti di-
 ximus, ad vigesimum primum Ianuarij Ra-
 tisbonam venit, tardius quidem ille, quam
 cæteri Protestantium Theologi; nec gratus
 admodum ijs, qui mandatu Cæsaris collo-
 quitum istud moderabantur: Hi enim Me-
 lanchthonem ipsum expectabant, quæ Prin-
 cept Elector se missurum promiserat; tamen
 si de Lutheri consilio sententiam mutauit.
 Actum deinde fuit de concilianda religio-
 ne, sed perturbatè admodum & cespitanter,
 ob perpetuas Lutheranorum tergiuersatio-

Ratisbonã
 venit.

ANNO
1546.
Re infecta
discedit.

nes: qua de re in vita Lutheri diximus. Post varias altercationes Maior & Zochius à Saxone per litteras reuocati, vigesimo Martij tandem inopinatò discesserunt: quorum a bitu colloquium præter omnium expectationem dissolutum fuit. Nec enim Saxonie non præsentibus à reliquis Protestantium Theologis obtineri potuit, vt actionem prosequerentur.

III.
Lutheri
mors par-
turit hæ-
reses.

Dum vero Ratisbonæ de conuersis dirimendis agitur, Lutherus Islebij in Comitatu Mansfeldico ad 18. Februarij supremum vitæ diem clausit; quem vbi VVittenbergam redijt Maior, sepultum inuenit. Is dum viueret, Melanchthonem aliosque nonnullos austeritate sua, ceu fræno quodam cohibuit, ne liberius mentis arcanum proderent. At Luthero mortuo, multæ deinceps enatae sunt hæreses, aliæque sectæ post alias pullularunt, per quas integrum Ecclesiæ Lutheranæ corpus variè dissipatum fuit distraetumque, & suâ ipsius turpitudine detectâ fœdum de se Germaniæ spectaculum præbuit. Qua in re Catholici iustum Dei iudicium agnoscebant, quod qui Christianum orbem apostasiâ suâ miserandum in modum afflixerant, in vindictam turbulento vertiginis agitati spiritu, seipsos mutuis armis conficerent. Huius eiusdem spiritus impulsu Maiorem quoque pestilentissimam hæresin, vt Flaciani loquuntur, de necessitate bonorum operum protulisse ferunt.

Iustum Dei
iudicium.

Erat

Erat Maior de Adiaphoristarum grege, ANNO
 qui anno 1548. & sequentibus in consulta- 1548.
 tione de rebus externis, deque libro Inte- Maior A-
 rim Melanchthoni contra Flacium Illyri- diaphori-
 cum eiusque socios adhærebant. Hi Catho- sta.
 licis inter cætera concesserunt assertionem
 istam, quâ fidem, charitatem, spem, aliasque
 virtutes ad salutem esse necessarias, nec quen-
 quam sine bonis operibus saluari dicitur; vt
 ex actis Synodicis constat. Protestabantur
 interim, se à communi Lutheranorum sen-
 tentiâ de sola fide, deque imputatiua iustitia
 ne latum quidem pilum discessuros: quæ cau-
 sa fuit, vt Flaciani contradictionem illis in
 articulo iustificationis obijcerent; quod ni-
 mirum cum solâ fide dicerent hominem iu-
 stificari, nihilominus opera præter fidem ve-
 lut ad salutem necessaria postularent.

Cæterum quia Maior imprimis summo A Flacianis
 studio necessitatem operum ad salutem in- deprauatæ
 culcabat, Flaciani patrem eum auctoremq; doctrinæ
 huius sectæ constituunt; à quo Lutheri do- reus postu-
 ctrinam de iustificatione malitiosè, vt quidam latetur.
 illius factionis loquitur, imò & sceleratè de Conrad.
 prauatam clamitant. Huic se socios adiun- Schluffelb.
 xerunt in hac causâ Paulus Eberus pastor libr. de hæ-
 V Vittenbergensis, Iustus Menius, Ioannes res.
 Matthesius, Philippus Ferinarius, Caspar Maioristæ
 Cruciger iunior, Paulus Crellius, alijq; plu- Luthera-
 res, quos Flaciani Maioristas à Maiore, & Lu- nopapistæ.
 theranopapistas per cõtumeliam denomina-
 runt. Atq; hi quidem vrgebât opera charitatis,
 sine

*Acta Synodæ
 pag. 114. &
 148.*

*Schluffelb.
 de Maiori-
 stis, pag. 28.*

*A Flacianis
 deprauatæ
 doctrinæ
 reus postu-
 latetur.
 Conrad.
 Schluffelb.
 libr. de hæ-
 res.*

*Maioristæ
 Luthera-
 nopapistæ.*

Post
 à Sa-
 lartij
 ama-
 ecta-
 koni-
 stan-
 ctio-
 diri-
 nita-
 num
 ober-
 dum
 nul-
 obi-
 ent.
 nata
 illu-
 tie-
 stra-
 ectâ
 præ-
 udi-
 num
 dum
 erti-
 rmis
 pul-
 ere-
 bo-
 Erat

ANNO
1548.Causæ in-
troducitur
dogmatam
à Maiore.1.
Ibid.
Antino-
mia.2.
Fiducia so-
lius Fidei.3.
Peruersitas
Luthera-
norum.

sine quibus frustra sperari salutem asse-
bant: quod nouum erat & insolens inter Lu-
theranos, quorum aures à multis annis nihil
ferebant in hoc genere præter solam fidem.
Itaque cum Maior, cæteri que factionis istius
obedientiam postliminio virtutumque stu-
dium vrgerent, rationes in medium adse-
rendæ fuerint, cur insolitum hunc docendi
modum sequerentur.

Principio id fieri aiebant ad reprimen-
dam Antinomorum insaniam, qui fideles se-
mel regeneratos assebant nec salutem, nec
gratiam, aut Spiritum sanctum amittere pos-
se, tametsi grauissimis peccatis, fornicatio-
ne, adulterio, furtis, rapinis, aut quibuscun-
que demum sceleribus sese polluerent. Dein-
de eo rem rediisse dicebant inter Luthera-
nos, vt fiducia solius fidei doctrina de chari-
tatis operibus penè versa sit in ludibrium,
quibusdam falsè ridentibus, cum mentio fie-
ret de necessitate bonorum operum ad salu-
tem; eam scilicet necessitatem holus esse sa-
le corruptum, vt Lutheranorum palato non
conueniat. Id germanicè dictum leporem
habet: *Das mus ist versalsen.* Hunc cha-
ritatis contemptum propositâ bonorū ope-
rum necessitate vindicandum fuisse. Tertiò
homines degenerasse iam pridem à virtutum
studio, factosque ad benè operandum desi-
des & ignauos: Ideoq; excitandos fuisse co-
hortandosq; ad seruandam charitatis legem,
proposito salutis amittendæ periculo, nisi
cole-

colerent iustitiam, & bonis operibus vitam ANNO
 exornarent. Demum fuisse quosdam, qui 1548.
 solam fidem ad eum modum inculcarint, vt 4.
 charitati & honestis actionibus bellum in-
 dixisse viderentur; quorum importunis cla-
 moribus homines ad vitam prorsus Epicu- Epicuræis-
 ræam sint traducti. Huic malo adhibendum mus.
 fuisse remedium; quod in doctrina de cha-
 ritatis operibus ad salutem necessariis quæ-
 rendum fuerit. Interim se nihil aliud asse-
 rebant in hoc genere profiteri atque trade-
 re, quam quod à Luthero, Melanchthone, Ad Luth-
 alijsq; præceptoribus suis VVittébergæ di- rum pro-
 dicerint: quorum doctrinæ fideliter immo- uocant.
 rari, adeoque immori decretum habeant,
 eamque puram atque illibatam, vti per ma-
 nus traditam à Luthero acceperint, ad po-
 steros propagare.

Hæc illi; Maior, inquam, & qui ductum A Flacianis
 eius sequebantur. Flaciani verò, qui VVit- infestan-
 tenbergenſium, actiones omnes diligenter tur.
 obseruabant, Maiorem cum sociis initio
 clâ, post & apertè sugillabant, quasi peruer-
 terent Lutheri doctrinam, eiufque purita-
 tem inquinamento bonorū operum & cha-
 ritatis horrendum in modū contaminarent.

Primus omnium Nicolaus Ambsdorf- Primus
 fius, qui Magdeburgum ex Naumburgensi Antagoni-
 episcopatu profugus redierat, Maiorem ag- sta Ambs-
 gressus est, eumq; publico scripto de quibus- dorffius.
 dam erroribus admonuit; quod nimirum in
 præcipuo Christianæ religionis capite de iu-
 iusti-

ANNO
1548.

stificatione sinceritatem doctrinae per Lutherum traditae fermento papisticarum opinionum inficeret. Hanc infamationem Maior honore salvo negligere vel dissimulare non potuit. Quia tamen nouerat turbulentum Ambsdorffij ingenium, & rem hanc ad certamen spectare videbat, repressit se non nihil, & respondere distulit.

IV.

Anno 1552.
Maior fit
Superintē-
dens in Co-
mitatu
Mansfel-
dico.

Mansfel-
dici Flacia-
ni.

Islebium
venit.

Accidit verò sub id tempus, anno scilicet 1552. vt Maior ad functionem Superintendentis in Comitatu Mansfeldico ad tempus obeundam euocaretur. Vacauerat isthac functione biennium ferè, à morte scilicet Ioannis Spangenbergij, monachi excucullati, qui decedens Superintendentiam anno 1550. vacantem fecerat. In huius locum biennio post Maior eam conditione susceptus fuit, vt per annum Inspectoris vel Superintendentis munere fungeretur. Erant id temporis concionatores Mansfeldici Comitatus omnes propemodum de factione Flacianorum; Ideoq; VVittenbergeses, Melanchthonicos, & Adiaphoristas, è quorum numero & Maiorem esse nouerant, velut euangelij desertores, odio satis acerbo prosequabantur. Nec æquis animis ferebant, eum ad moderandas Ecclesias in summo ministerij fastigio collocari, quæ Ambsdorffio scripto publico defectionis à puriore doctrina, & proditæ veritatis reum fecerat.

Vbi Maior Islebium venit vocatu Comitum, concionatores illius ciuitatis omnes, & ludimagistri ad arcem vocati sunt: quibus

man.

mandatum fuit, vt hunc agnoscerent Super- ANNO
intendentem, vel summum ecclesiarum in 1552.

Comitatu p̄sulem, & honorem ei debitum Islebienses
obedientiamque exhiberent. Illi restitarunt iubentur ei
initio quidē, quod hominē diuersæ factionis parere.
odissent, vti diximus: Assenserunt tamē de Protestan-
tum, protestatione quadā interposita, cuius tur, quare-
nus.

hæc summa fuit: habituros se Maiorem loco I.
superintēdentis, eiq; futuros subditos, si duo Nihil im-
quēdā promitteret sese bona fide p̄stiturū: mutet.

prius erat, vt nullā doctrinæ vel rituum ec- 2.
clesiasticorū induceret mutationē, nec Inte- Purget se
rimisticos, vel Adiaphoristicos errores spar- de crimine.

geret, vti loquuntur. Alterū, quia per Amb-
dorsium scripto publico de corruptelis ac-
cusatus esset, quasi à doctrina per Lutherum
traditā discesserit, vt responderet ad accusa-
tionem istam, & obiectum apostasiæ crimen
publica declaratione purgaret. Promisit ista
Maior, atque ita concionatores illi sese, quā-
quam non lubentes admodum submiserunt.

His Islebij peractis, ventum est ad Mans- A Mansfel-
feldenses; à quibus impetrari non potuit vl- densibus
lis rationibus, vt nouum hunc Inspectorem Flacianis
vel Superintendentem agnoscerent. Placuit repudiatur.

illis quidē conditio ab Islebiensibus propo-
sita, qua cauetur, vt aspersam defectionis ma-
culam purgatione publica dilueret: At sub-
esse Maiori, illiq; p̄stare obedientiam pe-
nitus recusarunt. Ille quanquam à Mans-
feldensibus Flacianis repudiatus fuit, man-
sit tamen Islebij, & munus à Comitibus

im-

ANNO
1552.

Apologi-
am scribit
in Ambsdorffium.
Queritur
de iniuria.

Bona ope-
ra stabilit.
Lib. 7. de
hæres. p. 30.

Scribit ad
varios.

Magdebur-
gicos in se
conicitat.

impositum exequi cœpit. Ut verò condi-
tioni satisfaceret ab Islebientibus propositæ,
scriptum quoddam germanicum statim eo-
dem anno 1552. diulgavit, in quo respondet
Ambsdorffio, & aspersam Apostasiæ macu-
lam diluere conatur. Errorem sane nullum
agnoscit, & iniuriam sibi queritur irrogari,
quod innocens eorum dogmatum infamia
grauetur, à quibus animo simul & profesio-

ne publicâ sit alienus. Interim sententiam
suam de bonis operibus scripturæ sacre, Au-
gustanæ confessioni, Lutherique scriptis as-
serit esse conformem, eamque dilucidè satis
” & apertè declarat his verbis, quæ Schlüssel-
” burgius impia & blasphema nominat. Hoc
” verò fateor, inquit, me antea docuisse, adhuc
” docere, & toto vitæ meæ tempore sic doctur-
” rum: quod bona opera sint necessaria ad sa-
” lutem: quod etiam nemo vnquam sine bo-
” nis operibus sit saluatus; quod denique im-
” possibile sit, quenquam sine bonis operibus
” saluari. Quare si quis aliter docet, etiam si
” sit Angelus de cœlo, ille sit anathema.

Haftenus Maior; cuius verba recensui-
mus, uti per Schlüsselburgium latinè reddi-
ta libro septimo de hæresibus leguntur. Per
hoc tempus & alia quædam ipsius scripta
prodierunt; nimirum ad Regem Angliæ, ad
Senatum Merseburgensem; in quibus Mag-
deburgicos, quorum primus erat Ambsdorf-
fius, à diabolo ad contradicendum excitatos
asserit. Hoc conuitio Flaciani vehementer irri-

irritati fuerunt; Ideoque velut classico quodam exciti confestim ad arma conuolarunt; atq; id quidem eo maiore cum impetu, quod Islebienses non tantum, sed & cæteri Flaciani passim vel palinodiam publicã ab eo expectauerant, vel huiusmodi certè declarationem, quæ tolerari posset, nec adeo dura videretur Lutheranis auribus. Primus in arenam prodit Nicolaus Ambsdorffius quem diximus; cui sefe Matthias Flacius Illyricus, Nicolaus Gallus, Ioannes VVigandus, Ioachimus Morlinus, Erardus Sneppius, alijque socios adiunxerunt, editis libris, quibus acerrimè Maiorè oppugnarunt. Ambsdorffius scriptum emittit Germanicum sub huiusmodi titulo: Breuis Informatio ad Maioris responsum; in quo velut pro tribunali sedens autoritate prætoria hanc de Maiore eiufq; dogmate sententiam pronunciat. Dico ego Nicolaus Ambsdorffius, inquit, Quisquis docet & concionatur, quod bona opera necessaria sint ad salutem; is Pelagianus est & Apostata, & Christi abnegator, eundemque habet spiritum, ex quo Mensingius & VVicelius contra Doctorem Martinum sanctæ memoriæ bonorum operum necessitatè asseruerunt. Itaq; compater meus Doctor Georgius Maior papisticū spiritum, sensum & animum habet. Et quamuis postea se vertat declaretq; nihil tamen agit aliud, quã quod præstigijs ludit. Nam verba hæc: Bona opera necessaria sunt ad salutem; Impia sunt, pe-

Flacianorū
Antesigna-
ni.

Ambsdorf-
fij scriptum
in Maiorè.
Schlusselb.
lib. 7. p. 210.

ANNO
1554.

riculosa & suspecta. Et infra: Si Georgius Maior hoc vrgeat, in eoque perfiltere velit, nimirum, vt asserat, bona opera ad salutem esse necessaria; iam defecit à doctrina puriore, & Christum negavit.

Maior imperterritus; Islebij necessitatem operum docet.

Hæc ille. Ita statim ab initio confictus anathematis & condemnationibus vtriusque fulminatū est. Maior interim, quod in scriptis publicis asserbat de necessitate bonorum operum, id ipsum Islebij quoque in concionibus ad populum magno zelo profitebatur: quin & subinde durius incurrebat in aduersarios, per quos fuerat ad palinodiam reuocatus. Ea re permoti Hieronymus Mencilius cæteri que concionatores Islebienses

Admone-
tur desistere.

Maiorem admonuerunt, vt memor conditionis, quâ receptus esset in Superintendente, à prauis dogmatibus spargendis, & infectandis Lutheranae doctrinae doctoribus sibi temperaret. Ille verò adeo non cessit, vt hac admonitione potius irritatus grauius in aduersarios exardesceret: nec bilē effrænemque mentis impotentiam in concionibus ad populū

Eius dictoria in Flacianos.

disimulauit. Eo autē feruor illius erupit, vt aduersarios homines esse diceret indoctos, imperitos, imò & indignos, qui ecclesiastico ministerio fungerentur; dignos verò, qui Agazones essent, aut stabulis asinorum Romani pontificis expurgandis destinarentur.

Ad dictorum Palinodiā adigitur.

Hac contumelia vehementer offensi concionatores, cum Maiore grauius exposularunt, eoque adegerunt hominem, vt se fateretur

tur iracundiæ laxasse frænos, & animi quadam impotentia ardoreq; differendi longius prouectum, quam decuerit. Itaq; culpam deprecabatur, seq; publicè, quæ acerbius in eos dixisset, reuocaturum promisit: quod ipsum & in proxima concione bona fide præstitit: quamq; labem intemperanti lingua Mence-lio cæterisq; collegis asperferat, hanc detexit eadem lingua, suasque ipsius sordes resorbuit. Iam & à ciuibus quibusdam interpellatus fuit, qui priuatim eum de periculis monuerunt, in quæ mouendis huiusmodi controuersijs Ecclesiam Lutheranam conijceret: satis in ea dissensionum esse atque schismatum, vt necesse non sit nouas excitare turbas. Visus est sermonibus istis moueri Maior, promisitque nonnullis, se non omissurum modo assertiones istas de necessitate bonorum operum, sed & publico scripto reuocaturum ea, quæ scandalum peperissent. Hæc ille quidem priuatim, vt ciuibus istis aliquo modo satisfaceret. Sed erant quidam Flacianorum hostes acerrimi, inter quos & magni nominis nonnullos, & genere Illustres fuisse constat, quorum consilio Maior in his actionibus utebatur. Ab his igitur persuasus instigatusq; facilè redijt ad ingenium, nec quod de scandalo amouendo, deq; Palinodia promiserat, vnquam est executus. Imò deinceps contra Flacianorū machinationes animum obfirmavit, & de suorū consilio librum scripsit sub titulo Sermo-

A ciuibus de periculis admoneatur.

Eius in Flacianos odium re- crudescit.

Scribit librum de Conuersione S. Pauli.

ANNO
1552.

Eius præ-
fatio ad-
uersariis
legenda
datur.

nis de conuersione S. Pauli; in quem omnia
causæ suæ præsidia contra FlacioLutheranos
vndecunq; conquisita magno studio congessit.
Cum hic foetus ad partum maturuisset,
iamq; rumor spargeretur breui edendum,
duo quidem è Flacianis, Michaël Cœlius, &
Ioannes VVigandus, feriò Maiorē ab in-
stituto sunt dehortati; fore proculdubio, vt
ubi prodiret in publicū liber iste, turbas lon-
gè grauissimas concitaret. Ille cū diuulgare
scriptum omninò decreuisset, partem illius
cum præfatione VVigando misit inspicien-
dā. Fuit hoc mense Octobri an. 1552. VVi-
gandus præfatione perlectā, quæ atro viru-
lentię felle redundabat in Flacianos, datis ad
Maiorem litteris, scriptum hoc omninò cen-
suit suppressendum, vt quod ad augenda po-
tius, inter Lutheranos, quam sopienda schis-
mata comparatum esset. Maior autem con-
tempto VVigandi consilio librū typis excu-
dendum Lipsiam misit, vbi, quin excudere-
tur, per Flacianos non potuit impediri.

C A P V T II.

- I. Maior in exilium eijcitur. Synodus Isleby cogitur.
- II. Eius cum Antagonistis certamina & errores.
- III. Cedens è stadio sententiam in gratiam Flacianorum mitigat; at irritatus rursus propugnat cum magna vehementia in aduersar.

IV. Actis